

מאמר

להבין ענין תשרי – ה'תשל"ו

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לר"ח מרחשון, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' אפרים ע"ה

וואָלף

ממנהלי מוסדות חב"ד בארצנו הקדושה תובב"א

מסור ונתון בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר זי"ע

עוסק בצ"צ באמונה ואוהב את הבריות

נקטף במיטב שנותיו בצאת שבת קודש פ' בראשית

לסדר „ואיננו כי לקח אותו אלקים”

אור ללי תשרי, אי דרי"ח מרחשון, ה'תשס"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו וכלתו

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת חי' מרים

בניהם ובנותיהם

מנחם מענדל, לוי יצחק, איתמר, שלום דובער,

חנה, נחמה לאה, אהרן ושמואל

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

וואָלף

שלא כמורא לא מובן כלל בנוגע למשה רבנו שקבל תורה מסיני וכו', מה נוגע ומה הוראה בזה אשר לא נס ליחו ולא כהתה עינו, בגשמיות ובפשטות בלימוד התורה וקיום מצותי? ואחד הביאורים בזה היא לשלול טענה האמורה שכשמגיעים לגיל מסויים בא הזמן למנוחת הגוף ומנוחת הנפש.

ולחוספי, בלשון רבנו הזקן: "ואף כי מי הוא זה ואיזה הוא אשר ערב לבו לגשת להשיג אפילו חלק אחד מני אלף ממדרגת (משה רבנו)", הרי נפתר גם זה בתורה, להורות – על פי המשך לשון רבנו הזקן שם: "אפס קצהו ושמץ מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל כו' רק שהארה זו היא בבחינת הסתר והעלם גדול בנפשות כל בית ישראל", וצריך להוציאה מן הכח אל הפועל בהשתדלות עצמו.

וכל זמן אשר עם בני ישראל, אפילו אחד מבניי, נמצא בגלות, כפשוטה, ועוד יותר בגלות ושעבוד לתרבות העולם ומהלך מחשבתם, אין פנאי לא למנוחת הנפש ולא למנוחת הגוף.

אולי הארכתני בכמות השורות, אבל אין זה מספיק כלל בערך הענין, אלא שלדכותי דמר תקותי שיספיק הכתוב, ובפרט שזו היא הפעם הראשונה שבאתי בכתיבה אליו, ודי בהערה ובתביעה האמורה.

ובעמדנו בסיום החודש השביעי, שסיומו חג שמחת התורה, יהי רצון שתהיי שנה של שמחה להפרט ולהכלל, שמחה ברוח התורה וחדורה תורה.

בכבוד ובברכה.

שקבל תורה מסיני: אבות רפי"א.
בלשון רבנו הזקן: תניא פמ"ד.

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה להבין ענין תשרי שנאמר בהתוועדות יום א' פ' נת, אדר"ח מרחשון ה'תשל"ו (לפני ארבעים שנה) – הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

שלהי תשרי, ה'תשע"ו (ופרצה),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

האכזבה עם התוצאות שלה חמורה בהרבה ובהרבה מאשר סכנת האכזבה בהתחלת הפעולה להגשמת האידיאל.

בטח אין כל צורך בהסתייגות שאין הכתוב לעיל מחייב לומר שהאידיאלים של שנינו הם שווים במאה אחוז, אבל נוסף אשר המדובר הוא לשיטתו, תקותי חזקה אשר בנקודה הפנימית, זאת אומרת שארץ ישראל הקדושה היא נחלת עולם של עם ישראל קדוש, דעתנו אידינטי, על פי מה ששמעתי בנוגע למר וחבריו, ונתחזק רושם זה אצלי עתה עוד יותר בקראי בספרו, אף כי לא בעיון הדרוש.

הערה שלי היא: אם בימים ההם ובתקופה ההיא הי' מר איש המעשה ולא חס כל יגיעה והשתדלות וכי' שנוסף על פעילותו הוא גם אחרים יעשו כמוהו – האומנם לדעתו דווקא עתה הזמן שיסתפק בכתיבה וכי' וכו'! ומוזר הדבר אשר תנועה האמורה, על כל פנים לפי ידיעותי, היא גם ברוב אלו שעמדו בראש הפעולות ומארגני הפעולות אודותם כותב בספרו.

בודאי למותר להוסיף שאין כוונתי בהאמור לומר שהעניינים בהם עוסקים כל המוזכרים הנ"ל אינם חשובים ורציניים וכי', אבל דוקא על פי שיטתם הם שהתנהגו על פי עד כדי סכנת נפש בפועל, הרי זה מצדיק התעסקות בעניינים אחרים.

מובן גם כן אשר ידוע לי שמפני כמה סיבות אין בידם עתה האפשרויות של פעולות מעשיות בדוגמת אלו שבתקופה ההיא, ועוד אשר כמה ממעשים ההם אין תקופתנו זו מתאימה כלל וכלל להגיע על ידן למטרה הרצויה, שהרי כל תקופה ותקופה ואופן הפעולה המיוחד לה להרבות בה הטוב והאור וכו'.

אבל בודאי שההתנגדות בדרך הטבע של ממשלת הבריטים בימים ההם היתה תקיפה ביותר ועד שרובם דרובם של אנשי המעשה שללו כל אותן הפעולות, וגם מצב הרוח של אחביי בימים ההם ג"כ הי' בהתנגדות, ואולי לא פחות מהתנגדות הבריטים.

רגיל בפי הבריות לענות בכגון זה, אשר השנים אין מוסיפות מרץ, ובגיל מסויים בא הזמן למנוחה מעבודה וכי'. אבל לדעתי גם זה נוגד לרוח תורתנו, תורת חיים – הוראה בחיים, אשר דוקא בקריאת הסיום שלה, ובתור הקדמה להתחלת הקריאה דבראשית, מציינת התורה אשר משה רועה ישראל "לא נס ליחו ולא כהתה עינו" גם ביומו האחרון של שנתו המאה ועשרים,

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
"לא נס ליחו ולא כהתה עינו": ברכה לד, ז.

בס"ד. יום א' פ' נח, ל' תשרי, אדר"ח מרחשון, ה'תשל"ו

(הנחה בלתי מוגה)

להבין ענין תשרי, שזהו חודש שיש לו כמה שמות, ולפי תורת הבעש"ט שמבאר רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה¹, ששמו אשר יקראו לו בלשון הקדש מהווה ומחי' ומקיים את הענין, וכדאיא גם באור תורה² להרב המגיד עה"פ³ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו, שהשם ממשך את החיות, מובן, ששמותיו של חודש זה עם פירושיהם ורמזיהם (כמבואר בתושב"כ ובתושבע"פ ובספרים שלאח"ז עד לתורת החסידות) מבטאים (גיבן ארויס) את הנקודות והעיקרים של חודש זה.

ב) והענין בזה, דהנה, שמו של החודש הוא תשרי, אותיות רשית (כמו מרשית השנה⁴, חסר (אל"ף) כתיב)⁵, להיות התחלה וראש של כל השנה כולה. וישנו גם שמו של החודש כפי שנקרא בתושב"כ, כמ"ש⁶ ובחודש השביעי, שפירושו העיקרי הוא בשייכות לענין המספר, וע"פ מארז"ל⁷ כל השביעין חביבין, מובן, שבזה גופא מתבטאת מעלתו⁸, ונוסף לזה ישנו גם הפירוש במד"ר פ' אמור⁹, בחודש השביעי שהוא משובע (לשון שובע, ודרש השביעי לשון שביעה¹⁰) בכל, גתות בתוכו ברכות בתוכו כפור בתוכו סוכה בתוכו לולב וערבה בתוכו. וכמו"כ ישנו הפירוש בזה שמבאר הבעש"ט¹¹, שהוא משביע ברוב טוב על כל השנה, והיינו, שהיותו "משובע בכל" הוא באופן שגם משביע על כל השנה. ולהעיר, שבב' ענינים אלו (תשרי אותיות רשית, וחודש השביעי, שמשובע ומשביע כו') מודגשת גם השייכות לכל השנה, והיינו, שאע"פ שזהו שמו של חודש (מסויים), הרי זה גם רשית השנה, ומשביע על כל השנה.

(6) אמור כג, כד. ועוד.

(7) ויק"ר פכ"ט, יא.

(8) ראה ד"ה באתי לגני תשי"א פרק ג

(תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' ח).

(9) ויק"ר שם, ח.

(10) פי' מת"כ.

(11) "היום יום" כה אלול.

(1) בתחלתו.

(2) ד, סע"ב ואילך.

(3) בראשית ב, יט.

(4) עקב יא, יב.

(5) ראה בעל הטורים עה"פ. מאמרי

אדה"ז תקס"ט ע' רפו. אוה"ת סוכות ע'

א'תשנ"ו. סה"מ תר"ל ע' רפו. תרנ"ו ע' רעז.

(ג) **ריש** לבאר בפרטיות יותר בנוגע לשמו של החודש עצמו, שנקרא חודש השביעי, ע"ש שהוא משובע בכל, ברוב טוב, כפי שמונה במדרש ריבוי ענינים טובים, הן בגשמיות והן ברוחניות¹², החל מהברכה בגתות, שזהו"ע של גשמיות, ועד לסוכה בתוכו לולב וערבה בתוכו, שהם עניני מצוות, ובוזה גופא הן מצוות שהם בכחי מקיפים, שזהו"ע הסוכה, והן לולב וערבה שעל ידם נמשך אח"כ בפנימיות¹³. וכן כיפור בתוכו, שמורה על היותו משובע גם בעבודת האדם כפי שהיא בתכלית השלימות ביוהכ"פ, שהוא יום שנתחייב בחמש תפלות¹⁴, ובו עומדים כל בני"ה בהיותם נשמות בגופים במעמד ומצב שהוא בדוגמת מלאכים (כמבואר בארוכה בכ"מ¹⁵). ובפרט ע"פ מ"ש בכתבי האריז"ל¹⁶ שביוהכ"פ עולה המלכות לעתיק, ומובן, שמצד זה נעשה כן גם בכל אחד מישראל בנוגע לעבודתו, שאז קשורה עבודתו עם בחינת אחת (עתיק) שבנשמתו¹⁷, כמו אחת בשנה¹⁸ בענין הזמן.

ועד"ז בנוגע לשם תשרי עצמו (נוסף על היותו רשית השנה), כדאיתא במדרש⁹, שתשרי הוא מלשון תשרי ותשבוק ותכפר כו', והיינו, שבחודש זה נעזבים וניתרים¹⁹ מהמעמד ומצב דאסור וקשור בידי החיצונים, ועד לענין הכפרה שנוכר לאח"ז (תשרי ותשבוק ותכפר), שקאי על הפירוש היותר נעלה שמביא רבינו הזקן באגה"ת²⁰, לכפר לפני ה' להיות נחת רוח לקונו, ע"י הבאת הדורון לאחרי שעשה תשובה ונמחל לו כו', ועד לתכלית השלימות שבענין הכפרה, שזדונות נעשים לו זכויות²¹.

ועוד פירוש בשם תשרי, מלשון שרתי במדינות²² (כדאיתא בלקו"ת להאריז"ל²³ ומובא גם באוה"ת להצ"צ²⁴), שאז נעשה בנין המלכות באופן שנעשית שרתי במדינות, שזהו"ע מלוך על העולם כולו בכבוד²⁵.

12) ראה גם ד"ה בחודש השביעי תרפ"ה פ"ב. ד"ה עלה אלקים תש"ח פ"ב.	מנחה תשמ"ז ס"ב ואילך (ספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 2 ואילך).
13) ראה בארוכה ד"ה בסוכות תשבו ש.ז.	18) לשון הכתוב (בנוגע יוהכ"פ) — ס"פ תצוה. אחרי טז, לד. וראה ד"ה בסוכות תשבו תשל"ח פרק ז (תו"מ סה"מ תשרי ע' קלז).
14) ראה לקו"ת ס"פ פינחס. סידור עם דא"ח רנא, א ואילך. וראה ד"ה בסוכות תשבו שבהערה הקודמת פ"ד ובהערה 35.	19) ראה פ"י מת"כ: תנוח ותעזוב.
15) טושו"ע או"ח סתר"ו.	20) פ"ב.
16) פרי עץ חיים שער יוהכ"פ ספ"א. שם פ"ה. לקו"ת אחרי כח, ב. שם דרושים לשבת שובה סה, ריש ע"ד. סידור עם דא"ח רמט, ג. רנ, סע"ד. ועוד.	21) ראה פ"י תניא פ"ז.
17) ראה ברכה דערב יוהכ"פ אחרי תפלת	22) איכה א, א.
	23) עה"פ איכה שם.
	24) אוה"ת עה"פ (נ"ך ח"ב ריש ע' א"ג).
	25) תפילת העמידה דר"ה.

הוספה

בי"ה, עש"ק פי בראשית, היתשל"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר נתן שיי ילין מור

שלום וברכה!

זו היא הזדמנות ראשונה לאחרי שמחת החג לאשר גם בכתב קבלת ספרו "לוחמי חרות ישראל", בנוסף על הדברים האחדים שיכולנו להחליף, בלי הידוע, "על רגל אחת", וביחד עם זה, כמו במאמר חכמינו ז"ל "תורה כולה על רגל אחת", חושבני אשר בדברים שהחלפנו ג"כ יש תורה שלמה.

עדין אין הזמן מתאים לעיין בספרו כפי הדרוש, בכל זאת אתאפק לא אוכל — עם אישור הקבלה בלויית תודה — להוסיף על כל פנים מלים אחדות, מתאים למנהג ישראל עתיק לבוא בהערה ומסקנותי, ואתו הסליחה אם ימצא בזה גם מעין טענה.

בודאי לדכותי דמר אין צורך בביאור, אשר אף שלכאורה התקופה אודותה כותב היתה דורשת מעשים נועזים יותר, ובכלל הי' בו כדי להכריע הקו לטוב או להפכו, הן בנוגע ליחיד והן בנוגע לרבים, אבל בהתבוננות אפילו קלה מקום לומר, אשר בכמה נקודות המצב בשנים האחרונות ואולי גם בחדשים האחרונים קובע במדה לא פחותה מבשנים ההן ואולי עוד יותר. שהרי אינו דומה "חוגר למפתח", כוונתי שכשמתחילים בענין רציני, ואפילו חיוני, אזי אם אפילו אין ההצלחה שלמה, או שאין מצליחים בקצב הדרוש, או שאין מצליחים כלל, כנהוג בבני אדם בעלי מרץ ובעלי אמונה בהאידיאל שלהם מנסים עוה"פ ועוה"פ. וכפי שמוצאים אנו בדברי ימי עמנו בני ישראל בכל דף ודף מהקורות אותנו. מה שאין כן כשרואה אדם בהגשמת האידיאל שלו, עכ"פ במדה חשובה, ולאחרי זה בא מצב הדורש ממנו התאמצות, ואולי התאמצות גדולה, אשר יגדל הבנין שבנה, ועכ"פ לא יתמעט, ופשיטא שלא יתדרדר ועוד יותר מזה ח"ו, הרי סכנת

מהעתק המזכירות. נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 991 ע' 172.

מר נתן שיי ילין מור: מראשי מחתרת הלח"י.

"לוחמי חרות ישראל": אנשים, רעיונות, עלילות בתנועת המחתרת (ירושלים תשל"ה).

הדברים האחדים שיכולנו להחליף: כשהשתתף בהתוועדות מוצאי ר"ה תשל"ז (ראה "התקשרות" גליון תי ע' 13).

"תורה כולה על רגל אחת": שבת לא, א.

חוגר למפתח: מלכים"א כ, יא.

ישראל⁸⁶, ואז יקויים היעוד אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד⁸⁷, בקרוב ממש בגאולה האמיתית והשלמה, ובעגלא דידן.

ד) **וכללות** הענין הוא, שמעלת חודש זה היא בכל הענינים, הן בגשמיות והן ברוחניות, ועד שגם הענינים הרוחניים היותר נעלים קשורים גם עם ענינים גשמיים. וענין זה מתחיל מבחודש השביעי באחד לחודש, שמחד גיסא הרי זה ענין שהוא בתכלית הרוחניות, וכמבואר בארוכה בסידור בד"ה להבין ענין תקיעת שופר ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל²⁶, שאז צריך להמשיך מהפנימיות דעצמות ומהות, ומשם נמשך לבחי' הפנימיות שבכל דרגא ודרגא, ועד שנמשך בבחינת הפנימיות למטה (בישראל), שזהו"ע את פניך הוי' אבקש²⁷, והרי כללות ענין הפנימיות (לגבי חיצוניות) הוא בדוגמת רוחניות לגבי גשמיות, וברוחניות גופא יש כמה דרגות בעילוי אחר עילוי, ועד לדרגא שלמעלה מגדר רוחניות וגשמיות, ורק בגלל שאין לנו שם אחר, קורין אותה בשם רוחניות, הנה ביחד עם זה, ההמשכה דר"ה היא גם בגשמיות, כפי שמדגיש רבינו הזקן בלקו"ת²⁸ מ"ש בנגלה²⁹ שעיקר הדין בר"ה הוא על הענינים הגשמיים הקשורים עם הגוף כפשוטו, כפי שאומרים בתפלות בר"ה ויוהכ"פ בארוכה. ובגשמיות גופא ההמשכה היא למטה מטה (כשם שענין הרוחניות הוא בתכלית העילוי), שהרי אז נעשה בנין המלכות להיות שרתי במדינות (כנ"ל ס"ג), דקאי על כל המדינות כולם, גם אלו שמחוץ לארץ הקודש, וכמו"כ הדין דר"ה הוא לא רק על הגשמיות דישראל, אלא גם על הגשמיות דשבעים אומות, בכל קצוי תבל, וכמ"ש בנוסח התפלה ועל המדינות בו יאמר כו'. וב' קצוות אלו שבר"ה, מתכלית הרוחניות עד תכלית הגשמיות, ישנם גם בעשרת הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, ביוהכ"פ, ובד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, ועד שנמשכים בגילוי בחג הסוכות [שהרי כל הענינים דבכסה באים בגילוי ליום חגנו³⁰], שמחד גיסא, ישנו אז בגילוי הענין דהקרבת שבעים פרים [גם בזמן הגלות, ע"י אמירת פסוקי הקרבנות באופן דונשלמה (גם מלשון שלימות³¹) פרים שפתנו³²] כנגד שבעים אומות העולם³³, וגם בהלל מזכירים במיוחד אודות כל גוים וכל האומים³⁴, והיינו, שגם הם נכללים

(26) רמו, א ואילך. (31) ראה ד"ה שובה ישראל וד"ה בסוכות תהלים כו, ח. וראה לקו"ת נצבים מד, (27) תהלים כו, ח. וראה לקו"ת נצבים מד, ב. שם דרושים לשבת שובה סו, ג. ובכ"מ. (32) הושע יד, ג. (28) דרושים לר"ה נט, ב. (33) סוכה נה, ב. במדב"ר פכ"א, כד. (29) הגהות מיימוניות הל' תשובה פ"ג אות א בשם הרמב"ן. (30) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושים לר"ה נד, ריש ע"ד. סידור עם דא"ח רלה, ב. (31) תהלים קיז, א. (32) תהלים קיז, א. (33) תהלים קיז, א. (34) תהלים קיז, א.

(87) צפני' ג, ט — הובא ברמב"ם שם.

(86) הלי' מלכים פי"א ה"ד.

בהשמחה ובסוכות תשבו שבעת ימים³⁵. ולאידך גיסא, יש בשבעת ימי הסוכות הענין היותר נעלה דשבעת האושפיזין, מאברהם עד דוד³⁶. וכקושיית הרמ"ז³⁷ איך אפשר שיהיו בחג הסוכות ב' ענינים אלו (שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם, ושבעת האושפיזין), כפי שנתבאר בארוכה בתורת החסידות³⁸. וכן בשמע"צ, שאז הוא תכלית השלימות שברוחניות, כמ"ש³⁹ יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, ישראל ומלכא בלחודוהי⁴⁰, ובפרט ע"פ המבואר במ"א שבישראל גופא הרי זה בחי ישראל שבישראל. וביחד עם זה נאמר בנוגע לשמע"צ נגלגל אני ואתה במה שתמצא (לאחרי שכבר יצאנו ידינו מבני המדינה בהקרב שבעים הפרים בחג הסוכות)⁴¹, וכמשנ"ת במאמר שלפנ"ז⁴² (ע"פ המבואר בהמשך תרס"ו⁴³) בביאור משמעות דברי המדרש (במה שתמצא) שהשפעה לנש"י בשמע"צ היא מאותה המדריגה עצמה שממנה היתה ההשפעה לאוה"ע, כי, ביחד עם המשכת פנימיות המקיף הכי עליון בשמע"צ, נמשך לנש"י גם חיצוניות המקיף (שממש נמשך בחג הסוכות לאוה"ע), אלא שגם המשכה זו נעשית אז בעילוי ביותר. ומכל זה מובן, שהעבודה בכל עניני חודש תשרי, ובפרט כפי שבאה בגלוי בימים טובים ומועדים שבחודש תשרי, היא באופן שממשיכים מתכלית השלימות והעילוי עד למטה מטה.

(ה) **והנה** כיון שכל הענינים האמורים לעיל קשורים עם שמו של החודש (חודש תשרי או חודש השביעי), שקאי על כל שלושים הימים שבו, מתחיל מיום הראשון עד יום השלושים, שגם הוא נקרא בשם תשרי, הרי מובן, שכל ענינים אלו ישנם במשך כל החודש. והיינו, שאע"פ שיש פרטים שבהם ישנו חילוק מן הקצה אל הקצה, לכאורה, בין יום הראשון שבו, ר"ה, בחודש השביעי באחד לחודש⁶, ליום השלושים בו, וכמובן מביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה צהר תעשה

תש"ט. הישי"ת. ועוד.

(35) אמור כג, מב.

(36) ראה זח"ג קג, ב ואילך. פ"ח שער חג הסוכות ספ"ג. ועוד.
(37) לזח"ג שם. הובא באוה"ת שם ע' א'תשנו. וראה גם ד"ה הללו את ה' תשכו' (סה"מ תשכו' ע' כד. ע' לה).
(38) ראה אוה"ת שם ע' א'תשסח.
(39) משלי ה, יז. שמו"ר פט"ו, כג. הובא בריש וסוף ד"ה ביום השמע"צ עת"ר. תש"ד. ע' נו).

פועל עליו (על איש ישראל) להתאחד עם כל שאר הדרגות של כל אחד ואחת מישראל. ובדוגמת מ"ש בעת נתינת לוחות הראשונות ויחן שם ישראל נגד ההר⁷⁶, דאע"פ שלאח"ז הי' משה מחיצה לעצמו וכו' וישראל מחיצה לעצמם⁷⁷, הרי ביחד עם זה נאמר ויחן לשון יחיד⁷⁸. ועד"ז (ואדרבה, ביתר שאת ויתר עז) בנתינת לוחות האחרונות, ביום חתונתו זה מ"ת, יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות⁷⁹, וכפי שנמשך אח"כ בגלוי למטה בשבעת ימי הסוכות, ולאח"ז בשמע"צ (ושמח"ת), שקרבנו פר אחד איל אחד⁸⁰, בדוגמת הקרבן דיוהכ"פ, שגם אז עומדים באותו אופן כמו ביוהכ"פ, אחת בשנה⁸¹, וממשיכים את ענין האחדות גם בעבודה דבירור וזיכוך והעלאת כל שבעים האומות (שבהם נכללים כל האומות כולם) עם כל עניניהם, שגם הם נעשים בהתאחדות עד לאופן של אחד. וכן הוא בנוגע להענין דפרידתכם, שנעשה אצל בניי ההרגש דקשה עלי פרידתכם, ועד שנעשית התאחדות אמיתית בפועל בגשמיות, עד לגשמיות דגשמיות, גם כשיוצאים מחודש תשרי לעבודה דויעקב הלך לדרכו במשך כל השנה כולה.

(ח) **וזהו** כללות ענינו של חודש תשרי, המשובע בכל, בכל פרטי הענינים שנתפרטו במד"ר פ' אמור, הן ענינים גשמיים (גתות בתוכו כו') והן ענינים רוחניים (כפור בתוכו, תכלית השלימות בעבודה הרוחנית), ומשביע ברוב טוב על כל השנה, להמשיך כל ענינים אלו במשך כל השנה. וע"ד ענין השלום — שישנו בשלימות כשבאים משמחת תורה, שניתנה לעשות שלום בעולם (כמ"ש הרמב"ם⁸¹ מהספרי⁸²) — שעל זה ישנה ההבטחה שגדול השלום⁸¹, שהוא כלי מחזיק ברכה⁸³, ומחזיק כל ברכותיו של הקב"ה, ככל פרטי הענינים שנימנו במד"ר למגילת אסתר בסיומה וחותמה. וכן תהי' לנו, שיומשך שלום כפשוטו בימי הגלות האחרונים, ועד לשלום האמיתי, בביאת איש שלמה שמו ושלום יהי' בימיו⁸⁴, שזהו משיח צדקנו, כפי שפוסק הרמב"ם שיהי' מזרע דוד ושלמה⁸⁵, וילחום מלחמת ה' וינצח, ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי

(77) מכילתא ופרש"י שם, כד. מדרש — הובא בתו"ש עה"פ.

(78) מכילתא ופרש"י שם, ב.

(79) משנה תענית כו, ב ובפרש"י שם.

(80) גמרא שם ל, ב.

(81) פינחס שם.

(82) הלי חנוכה בסופן.

(82) נשא ו, כג. וראה לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך.

(83) עוקצין בסופה.

(84) ע"פ דברי הימים א כב, ט.

(85) ספר המצות מל"ת שסב. פירוש המשניות סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. ועוד.

זאת בפועל) שיומשכו כל עניני תשרי במשך כל ימי החודש, והיינו, שכל זמן שיודע שזהו יום בחודש תשרי, אזי נזכרים⁷⁰ כדבעי ובמילא נעשים⁷⁰ כדבעי כל עניני חודש תשרי לפרטיהם ולכלליהם, עד לרגע האחרון של יום השלושים בחודש תשרי. ורק לאח"ז מתחיל הענין דויעקב הלך לדרכו לעבודת כל השנה כולה. אמנם, גם בנוגע לענין דויעקב הלך לדרכו שבמשך כל השנה כולה צ"ל ענין כללי עוד בחודש תשרי עצמו — במוצאי שמח"ת, ועוד לפני"ז — במוצאי יוהכ"פ, כנ"ל.

והנה כאשר יוצאים מהמעמד ומצב דויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל שהי' בכסה ליום חגיגו, מר"ה עד שמח"ת, ונכנסים לסדר העבודה דויעקב הלך לדרכו, אזי כל אחד ואחד במסילתו יעלה, שצ"ל עבודת כאו"א בכל הפרטים לפי שרש נשמתו כו', ודוקא באופן זה מתמלאת השליחות העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁷¹, ולכן יש חילוקים בעבודה בין ראשיכם שבטיכם עד לחוטב עצין ושואב מימך.

אך על זה אומרים בשמע"צ קשה עלי פרידתכם⁷², וכידוע הדיוק בזה⁷³, שלא נאמר (קשה עלי) פרידתינו, כי ח"ו לומר שיש פרידה בין ישראל להקב"ה או בין הקב"ה לישראל, אבל אעפ"כ, קשה עלי פרידתכם, שזוהי היציאה מהמעמד ומצב דבהתאסף גו' יחד שבטי ישראל. וזהו מה ששמע"צ (ושמח"ת) תובע, ופועל שיהי' כן, שאעפ"כ לא יהי' זה ח"ו באופן של פרידה. ואע"פ שקשה לפעול שיהיו ב' הענינים יחד (עבודה מחולקת מן הקצה אל הקצה, בדוגמת החילוק בין עבודת ראשיכם שבטיכם לעבודת חוטב עצין ושואב מימך, ובאופן של אחדות), הרי בגלל זה אומר הקב"ה מלכתחלה שענין זה קשה עלי, ואעפ"כ תובע ונותן כח על זה, ופועל זאת, שהרי דבר אלקינו יקום לעולם⁷⁴, ואמת הוי' לעולם⁷⁵, שאפילו כשנמצאים באופן דפרידתכם, מצד שליחות הוי' ושליחות התורה שכל אחד יפעול ויעבוד עבודתו לפי ענינו, שלכאורה הרי זה ענין של פרידה, הנה ביחד עם זה ישנה ההוראה והציווי והנתינת כח, שכיון שזהו ענין שקשה עלי (על הקב"ה), הרי זה

לתיבה⁴⁴ [שזהו פסוק בשיעור חומש של יום זה⁴⁵] שחודש תשרי הוא חודש כללי שהימים שבו הם שרשים ומקורים לכל חדשי השנה, כמו ר"ה שהוא שורש ומקור על יראה, שמקבלים ישראל יראה באותו יום על כללות השנה, ויוהכ"פ הוא מקור לתשובה ומחילה וסליחה על כל השנה, וז' ימי הסוכות הם המקור לשמחה של מצוה על כללות השנה, ו(שמע"צ ו)שמח"ת הו"ע כללי על כל השנה במיוחד בנוגע לשמחה של תורה [נוסף על ענין הקליטה שבשמע"צ, עצרת תהי' לכם⁴⁶, שכל הענינים דבכסה ליום חגנו הם באופן של קליטה עד לתכלית הפנימיות בכל אחד מישראל], הנה חילוקים אלו הם בפרטי הענינים שבהכלל דחודש תשרי גופא, אבל בכללות, הנה כל ענינים אלו ישנם בכל יום בחודש תשרי, עד ליום השלושים, שגם הוא נקרא יום של חודש תשרי, ולכן גם בו ישנם כל עניני חודש תשרי, כולל גם באופן של יום, שענינו אור וגילוי, כמ"ש⁴⁷ ויקרא אלקים לאור יום (כמבואר בחסידות בכ"מ⁴⁸), והיינו, שכל עניני חודש תשרי, כל הפרטים והכללים שבהם, הם באופן של אור וגילוי.

וכ"ז נמשך גם לאחרי חודש תשרי (אע"פ שלכאורה מתחיל אז חודש נוסף עם שם חדש שמורה על ענין חדש של עבודה), כיון שחודש תשרי הוא גם משביע (לא רק ממשיך, אלא משביע) לכל השנה כולה (כתורת הבעש"ט הנ"ל), היינו, שממנו נמשך באופן של שובע בכל השנה כולה, כאמור לעיל שחודש תשרי הוא חודש כללי על כל השנה, ועד שגם כל מועד ויו"ט שבו הוא כלל על כל השנה בנוגע לענינו המיוחד, וכן הוא בנוגע לחודש תשרי בכללותו, החל מר"ה, ולאח"ז כל ימי החודש, עד לרגע האחרון של יום השלושים בחודש תשרי, שגם במשך כל השנה כולה יהיו כל הענינים, הפרטים והכללים, באופן של שובע, כמו שהם בחודש תשרי.

(ו) **ויש** להוסיף עוד ענין בנוגע לכל האמור לעיל, שכל עניני חודש תשרי נעשים (לא באופן של נהמא דכיסופא⁴⁹ ח"ו, אלא) ע"י עבודת בני", החל מהתחלת העבודה בר"ה, שענינו בנין המלכות, הרי זה נעשה ע"י עבודת בני", שלכן מבקש הקב"ה שתמליכוני עליכם⁵⁰, ועי"ז

(44) סה"מ תש"ב ע' 49. וראה גם מאמרים שבהערה 5.
(45) נח ו, טז.
(46) פינחס כט, לה.
(47) בראשית א, ה.
(48) תו"א וירא יד, סע"א. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רפג. תרפ"ח ע' קנג. ובכ"מ.
(49) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. הובא בלקו"ת צו ז, ריש ע"ד.
(50) ראה ר"ה טז, א. לד, ב.

(70) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
(71) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
(72) פרש"י פינחס כט, לו.
(73) לקו"ש ח"ב ע' 433. ובכ"מ.
(74) ישעי' מ, ח.
(75) תהלים קיז, ב.
(76) יתרו יט, ב.

נעשה הענין דבנין המלכות. ועד"ז בעבודת כללות חודש תשרי, וכמרומוז בשם תשרי, סדר האותיות הוא מלמטה למעלה (תי"ו תחלה ואח"כ שי"ן ואח"כ רי"ש)⁵¹, שזה מורה שכל הענינים נעשים ע"י עבודת האדם, באופן שע"י אתערותא דלתתא (העלאה מלמטה למעלה) נעשית אתערותא דלעילא. וכיחד עם זה, מבואר בחסידות⁵² שתשרי הוא גם אותיות ישרת, מלשון ישר יחזו פנימו⁵³, והיינו, שעבודת האדם באופן של העלאה מלמטה למעלה פועלת שגם ההמשכה מלמעלה למטה תהי' באותו אופן, שיהי' למטה כמו למעלה, שזהו"ע ישר יחזו פנימו, שיהיו ב' העינים (עיני הוי"ש⁵⁴, עין שמלמעלמ"ט ועין שמלמטלמ"ע) בבחי' ישר, בהשוואה אחת (כמבואר בלקו"ת⁵⁵), שזהו תכלית השלימות בהיחוד כו'.

ובפרטיות יותר הנה בעבודת בני"ש שפועלת עניני חודש תשרי מודגש ענין האחדות. וכמו בענין דתמליכוני עליכם, שזהו מ"ש⁵⁶ ויהי בישורון מלך, הנה ענין זה נפעל דוקא בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל⁵⁶, כפי שמבאר רבינו הזקן⁵⁷ שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד. ולכן גם ההקדמה לר"ה היא בהענין דאתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך⁵⁸, ועד שכולם נכללים בתיבה אחת — כולכם. וכן הוא בכל הענינים שבמשך חודש תשרי, ועד כפי שבא בגלוי ליום חגנו (בחג הסוכות), שאמרו רז"ל⁵⁹ שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת, סוכה אחת לכל ישראל, כמו שהי' בכסה (בר"ה), בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל. ועאכו"כ כפי שבא בגלוי יותר (בשמע"צ ו) שמח"ת [שאז קוראים פסוק זה בקריאת היום, ובברכה לפני ולאחרי, והרי ענין הברכה מאמת את הדבר בלי שום ספק וס"ס בעולם (כמבואר באגה"ת⁶⁰)], שאז נדרש וישנו ענין הניגון והריקוד אצל כל ישראל, מראשיכם שבטיכם עד לחוטב עציך ושואב מימך, בשוה ממש.

(51) ראה זהר ח"ב קי, א ואילך. קפו, א.
 (52) אור תורה להרב המגיד סימן פג. אוה"ת בא ע' רסא ואילך. סידור ע' שסח. סה"מ תרנ"א ע' צג. עת"ר ע' שג. ע' שנה. וראה גם ד"ה ביום השמע"צ שנה זו.
 (53) לקו"ת דרושים לר"ה נד, ד. אוה"ת פ' ראה ח"ו ע' ב'שלו. תבא ע' תתשיח. ס"ע תתשלא.
 (54) שם לד, טז.
 (55) פ' ראה כג, ד ואילך. שם כד, ג. וראה גם אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' קכב.
 (56) ברכה לג, ה.
 (57) לקו"ת ר"פ נצבים.
 (58) ר"פ נצבים.
 (59) סוכה כז, ב.
 (60) פרק יא.
 (53) תהלים יא, ז.

וכיון שכל עניני חודש תשרי שנעשים ע"י עבודתם של ישראל כפי שהם באופן של אחדות, נמשכים גם במשך כל השנה כולה, הרי מובן, שגם אחדותם של ישראל שבחודש תשרי צ"ל באופן שתומשך גם במשך כל השנה כולה.

ז) והענין בזה, דהנה, לאחרי חודש תשרי מתחילה העבודה דויעקב הלך לדרכו⁶¹. וכפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה במאמר ד"ה כתפוח בעצי היער⁶² בפירוש הכתוב⁶³ כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצילו חמדתי וישבתי גו', שפסוק זה נאמר על ענין ר"ה ויוהכ"פ וסוכות, דמ"ש בצילו חמדתי וישבתי, קאי על חג הסוכות (שנמשך בשמע"צ ושמח"ת בבחי' פנימיות), ולפנ"ז ישנו הענין דכתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, שקאי על העבודה שבתחלת חודש תשרי, בר"ה, ובחודש אלול שלפנ"ז, שע"ז נמשכים י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון, וע"ד מ"ש⁶⁴ וישכם לבן בבוקר וינשק גו', ואז אח"כ וילך וישב לבן למקומו ויעקב הלך לדרכו, לדרך העסק בתורה ומצוות. והיינו, שכשם שישנו ענין זה בפרטיות בכל יום, כמבואר בתו"א ס"פ ויצא⁶⁵, כמו"כ ישנו ענין זה גם בכללות השנה, שישנו הזמן שבו מתחיל הענין דויעקב הלך לדרכו⁶⁶, וכמבואר בהמשך וככה⁶⁷ שענין זה מתחיל במוצאי יוהכ"פ, אבל, כיון שכל הגילויים של יוהכ"פ הם למעלה, ולמטה נמשך הגילוי ליום חגנו, הנה עיקר ענין ויעקב הלך לדרכו בגילוי למטה מתחיל במוצאי שמח"ת, וכידוע המנהג שנזכר כמ"פ ע"י נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁸, שבמוצאי שמח"ת היו מכריזים ויעקב הלך לדרכו. ובזה גופא הנה כשם שבזמן שהי' ענין העלי' לרגל כפשוטו, היו בני"ש בארץ הקודש עד לסיומו של כל חודש תשרי, וגם נכנסו לכמה ימים בחודש חשון (שרק אז הגיע האחרון שבישראל לנהר פרת⁶⁹), הרי עאכו"כ שכן הוא בזמן שבו נעשים כל הענינים באופן דונשלמה פרים שפתנו, בנוגע למצב הרוחני של כל אחד ואחת מישראל, שנקל יותר לפעול (ואכן פועלים

(61) לשון הכתוב — ויצא לב, ב.
 (62) מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' רפ ואילך. וש"נ.
 (63) ויעם שינויים והגהות — אוה"ת שה"ש ח"א ע' קפח ואילך.
 (64) שה"ש ב, ג.
 (65) ויצא שם, א.
 (66) כב, ב.
 (67) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 259 ואילך.
 (68) אגרות-קודש שלו ח"א ע' קצד. ספר השיחות תרפ"ו ע' 102. תרצ"ו ע' 43. תרצ"ז ע' 205. תרצ"ט ע' 313.
 (69) תענית י, א. וראה לקו"ש חכ"ש ע' 38 ואילך.